

בניית תוכנית הקיץ

חופשת הקיץ מזמנת מרחבי זמן משמעותיים לעשייה חינוכית וחברתית.

פעילות הקיץ ותוכנית החופש הגדול מהווים את שיאה של העבודה החינוכית במערכות החינוך הקיבוציות לאורך השנה, הם חגיגה חברתית אינטנסיבית המשלבת שגרה שונה, רגעי שיא ואתגרים. השנה, יותר מתמיד, מזמן לנו הקיץ אתגרים, הן ברמת המערכת והן ברמת הקבוצה והפרט (לא ברור מה יקרה, חוסר בהירות, צורך בגמישות, צוות והורים במילואים, האם תתאפשר יציאה לטיולים ופעילויות, איפה מקיימים את הפעילות)

על מנת לסייע לצוותי החינוך החברתי בבניית תכנית קיץ חווייתית ובעלת ערך ומשמעות, יצרנו את המסמך הבא:

הגדרת מטרות

כדי לבנות תכנית קיץ מתאימה ומשמעותית, חשוב שנדע מה אנחנו רוצים להשיג במהלכה ובסופה. המטרות מהוות מצפן המכוון אותנו בדרך, ועוזר לנו להגיע למקום אליו אנו שואפים- מקום בעל ערך... **המשך**

מיפוי

מה תפקידי המיפוי וכיצד הוא מסייע בזיהוי משאבים וחולשות במערכת. את מי ממפים וכיצד..

המשך

בניית תכנית הקיץ ותכניות מגירה

מהם השלבים בבניית תכנית הקיץ, אילו דגשים חשוב לשים בכל שלב. האבנים הגדולות של התכנית, מבנה היום והשבוע.

למה צריך להכין מראש תכנית מגירה לשעת חירום **המשך**

קשר עם ההורים

העבודה והתקשורת עם ההורים, פרטנית או משותפת, היא חשובה ומשמעותית בכל השנה, אך בקיץ היא מקבלת משנה תוקף...

המשך

סדיריות

סדיריות ארגונית באות לקבוע באופן סדור וברור, פעולות שעלינו לבצע על מנת לפעול בצורה האפקטיבית ביותר. הסדיריות מתייחסות לאופן עבודת הצוות, התקשורת עם ההורים ושותפים נוספים בשגרה ומשבר... **המשך**

הגדרת מטרות

פעילות הקיץ מהווה המשך ושיא של התכנית השנתית, אז למה צריך להגדיר מטרות לתכנית הקיץ?

כדי לבנות תכנית קיץ מתאימה ומשמעותית, חשוב שנדע מה אנחנו רוצים להשיג במהלכה ובסופה. המטרות מהוות מצפן המכוון אותנו בדרך, ועוזר לנו להגיע למקום אליו אנו שואפים-מקום בעל ערך. המטרות אותן מגדירים צריכות להיות ברמה האישית, הקבוצתית, המערכתית והקיבוצית.

כדי שמטרה תהיה בעלת ערך, עליה להיות מוגדרת בצורה ברורה. ישנם מספר מודלים המסייעים בהגדרת מטרות אבל המודל הנפוץ ביותר הוא מודל SMART שמורכב מהמילים:

Specific, Measurable, Achievable, Relevant, Time-Bound.

	על מנת להיות אפקטיביים, חשוב לתת תיאור מדויק וספציפי של המקום אליו נרצה להגיע.	ספציפי Specific	S
	עליך לוודא שהמטרות והיעדים ניתנים למדידה. מדדים מדויקים מסייעים בניהול הדרך, הפעולות והמשימות שלנו.	מדיד Measurable	M
	יש לוודא שהמטרות שלנו ראליות ובנות השגה במסגרת זמן סבירה.	אפשרי Achievable	A
	על המטרות להיות רלוונטיות ומציאותיות, מתואמות עם הערכים שלכם ועם החזון.	רלוונטי Relevant	R
	צרו מסגרת זמן ריאלית אבל מאתגרת להשגת המטרות.	תחום בזמן Time-Bound	T

סדירויות

קשר עם
הורים

בניית
תכנית

מיפוי

הגדרת
מטרות

המיפוי הוא כלי חשוב לקראת בניית תוכנית קיץ מתאימה ומשמעותית, זהו צעד פרו-אקטיבי הבא להשיג מטרות אותן הגדרנו מראש.

המיפוי מאפשר הכירות מעמיקה עם הקבוצה, הצוות והשותפים האחרים, מסייע לזהות את הפוטנציאל הגלום במקום, את החוזקות והחולשות שבו, את הפרטים והקבוצות המחייבות התייחסות, את הסוגיות הנדרשות לעבודה ואת המשאבים הפוטנציאליים הקיימים. המידע הנאסף בתהליך המיפוי מהווה בסיס לבניית תכנית הקיץ.

חשוב להדגיש שהמיפוי אינו אבחון, אלא משמש כתמונת מצב בזמן נתון. מומלץ לקיים מיפויים גם במהלך השנה ולא רק לקראת הקיץ.

את מי ומה אנחנו ממפים?

הצוות

- כמה מדריכים.ות? מה הוותק?
- חוזקות הצוות
- אתגרי הצוות
- חלוקת תפקידים בצוות
- מה יעזור לכל מדריכה.ך בהמשך הקיץ, מה הצרכים של כל מדריכה.ך?
- מי תומך את הצוות?

קבוצת הילדים

- גילאי הילדים וחלוקת גילאים בתוך הקבוצה
- מספר הילדים
- חלוקה בנים בנות
- הטמפרמנט השולט
- מצב חברתי בקבוצה
- חוץ או פנים? יצירה, דרמה, ספורט?
- חוזקות הקבוצה
- מורכבויות ואתגרים
- ילדים פרטניים

סדירויות

קשר עם הורים

בניית תכנית

המשך מיפוי

הגדרת מטרות

מערכת ובית

- מסורות של הבית
- מסורות של המערכת
- סידור ועיצוב הבית
- סידור ועיצוב החצר
- שיתופי פעולה רב גילאיים
- פרוייקטים מיוחדים
- מי היועצת.ץ ומתי נפגשים?

קהילה

- מסורות של הקהילה
- מתקנים בקיבוץ
- שיתופי פעולה בין דוריים
- ענפים ואנשים שאפשר לרתום

שותפים

- פעילויות מועצה
- שיתופי פעולה במועצה
- שיתופי פעולה עם קיבוצים אחרים

משאבים

- תקציב שוטף
- תקציב לפרוייקטים מיוחדים
- משאבים שאינם כסף בקהילה ומחוץ

סדירויות

קשר עם
הורים

בניית
תכנית

מיפוי

הגדרת
מטרות

בניית התכנית

לאחר הגדרות המטרות והמיפוי, אנו צוללים לבניית שלד התכנית.

תכנית הקיץ בנויה משלושה שלבים, כאשר בכל שלב המשימה המרכזית:

שלב: פתיחת הקיץ.

המעבר משנת הלימודים לפעילות חופש לא פורמאלית

משימה

מרכזית:

בניית קבוצה, הפנמת מבנה היום, החוקים ודרך ההתנהלות בחופש.

על מה לשים דגש:

פעילויות בונות קבוצה ומחברות, לוי"ז מובנה, חלוקת תפקידים בין הילדים ובצוות. כניסה הדרגתית לפעילויות, תיאום ציפיות, נהלים וגבולות

דגשים לצוות:

הכרות, הקשבה, זיהוי חוזקות. יצירת אווירה תומכת בצוות, יצירת סדירויות של ישיבות צוות, תורנויות ותקשורת עם ההורים.

שלב: אמצע.

החלק המרכזי של חופשת הקיץ, מרבית הזמן

משימה

מרכזית:

פעילות משמעותית ומחוברת למטרות ולקהילה

על מה לשים דגש:

מבנה מוגדר וברור של התוכנית, ושל סדר היום. לנעוץ בתוכנית פעילויות קיבוציות שהן מסורות, ופעילויות מועצתיות. לטפח אווירה טובה- מקבלת ומתקשרת.

דגשים לצוות:

שגרה, שחיקה, תקשורת עם הורים וקהילה. ישיבות צוות, יום אמצע, בחינת המטרות ודיוקם, ליווי והדרכה למנהלת ולצוות

סדירויות

קשר עם
הורים

להמשך
בניית
תכנית

מיפוי

הגדרת
מטרות

שלב: סיום.
השבועיים האחרונים של הקיץ

משימה
מרכזית:
מעברים
ופרידות

על מה לשים דגש:
תהליך המעבר הן כקבוצה והן כפרטים, טקסי מעבר ופרידה מילדים ומדריכים שעוזבים

דגשים לצוות:
עייפות של הסוף, פרידה ממדריכים, סיכום הקיץ עם הקבוצות, עם ההורים ועם הצוות ומסקנות לעתיד

נקודות להדגשה:

- חשוב שמבנה התוכנית יהיה קבוע עד כמה שניתן, כאשר פעילויות קבועות יחזרו באותם ימים (למשל יציאה לבריכה ביום ג', פינת חי ביום ה' וכד.). חזרתיות מקנה ביטחון, ובטחון יוצר שקט.
- מומלץ לקבוע נושא מרכז חודשי/שבועי ולהתאים את הפעילויות אליו, ולא לשכוח כמובן כל הזמן להיות מחוברים למטרות שהגדרנו-הן המצפן שלנו.

דוגמה למבנה יום בסיסי

- התכנסות ומשחק חופשי
- ארוחת בוקר
- זמן מובנה-פעילות
- ארוחת צהריים
- זמן בחירה
- סגירה משותפת של היום ופיזור

- דוגמאות לנושא מרכז: מדינות בעולם, טבע, צבעים ועוד
- מבנה היום צריך להכיל חלקים של זמן מובנה (פעילות), וזמן בחירה להתנהלות חופשית (משחק, ספורט, יצירה וכדומה)

סדירויות

קשר עם
הורים

להמשך
בניית
תכנית

מיפוי

הגדרת
מטרות

תוכניות מגירה לתרחישים שונים:

אנו עובדים בשנה לא רגילה, ולכן חשוב מהרגיל להקפיד על בניית תוכניות חלופיות למקרה הצורך. מומלץ לבנות מראש לכל קבוצה תוכניות מגירה למקרים שונים כמו למקרה ובתי הילדים יסגרו, במידה ולא יהיה אפשרי לצאת מתחומי הקיבוץ/בית הילדים, מזג אויר חריג ועוד. כמו כן חשוב ליצור פרוטוקולים להתנהלות המערכת בתרחישים שונים, ולהציג אותם לכל הגורמים הרלוונטיים על מנת לוודא שכולם מכירים את תפקידם.

אנחנו מתייחסים אל שלושה סוגי מניעה:

מניעה ראשונית- בזמן שגרה מנסים לזהות בעיות שעלולות לצוץ ובונים תכניות על מנת למנוע אותן (למשל תיאום ציפיות לקראת הקיץ, שיתוף הורים, שיתוף הילדים במחשבה על תוכנית הקיץ, יצירת אמנה..)

מניעה שניונית- כאשר מזהים סימנים ראשוניים שיתכן ויתחיל מצב משברי או חירומי (בטחוני, בטיחותי או אישי), אנו פועלים על פי פרוטוקול מוכן מראש, ומיידעים את הנוגעים בדבר שיתכן ונצטרך להפעיל תוכניות מגירה.

מניעה שלישונית- בתוך מצב המשבר/חירום: אנו מפעילים את תוכניות המגירה והפרוטוקולים שנקבעו מראש, בהתאם למצב ולצורך.

ככל שנהיה יותר מאורגנים ויותר גמישים, כך נוכל להפעיל את המערכת בצורה המיטבית בכל תרחיש.

סדירויות

קשר עם
הורים

בניית
תכנית

מיפוי

הגדרת
מטרות

קשר עם ההורים

יצירת שותפות עם ההורים במרחב החינוכי הבלתי פורמאלי, היא נושא רחב ומשמעותי הדורש עבודה שנתית רציפה. הקיץ הוא הזדמנות מצויינת לחיזוק הקשר והשותפות תוך כדי דיאלוג ומתוך כבוד הדדי.

לא כל ההורים מבינים מה מטרת מערכת החינוך החברתי-קהילתי בקיבוץ. פעמים רבות מדובר בהורים שלא גדלו במערכת חינוך קיבוצית, ולכן סביר שיתקשו להבין את מטרותיה ואת אופן פעולתה של מסגרת החינוך הבלתי פורמלי שבה מתחנכים ילדיהם. ההזדמנויות המעטות שבהן נפגשים ההורים עם החינוך הבלתי פורמלי רק מחריפות בעיה זו. נראה כי מצב זה עלול להציב מכשולים בפני שיתוף פעולה המבוסס על הבנה הדדית בין הצדדים. על מנת לשפר את ההבנה והקשר נדרש מהצוות החינוכי לבחון מחדש כיצד הם יכולים למסד מערכת יחסים של מעורבות ושותפות.

מומלץ לערב ולשלב את ההורים כבר בשלב בניית התוכנית, עוד לפני היציאה לחופש הגדול:

- למפות את המשאבים ההוריים (למשל זמן פנוי, תחביבים ומקצועות וכד)
- להציג את טיוטת תכנית החופש ולהזמין את ההורים לקחת חלק בבניה שלה
- להזמין הורים להדריך ולהנחות בתחומי ידע. ניתן לקבוע משבצת קבועה בתכנית המיועדת כזמן הורים
- להציף אתגרים ולהזמין את ההורים לסייע בפתרוןם
- להיפגש באופן פרטני עם הורים לילדים מאתגרים, ולחשוב באופן משותף על דרכי עבודה והתמודדות בקיץ
- הורים כ'נאמני ביטחון', שבמקרה חירום מגיעים לבתי הילדים

ועוד

סדירויות

להמשך
קשר עם
הורים

בניית
תכנית

מיפוי

הגדרת
מטרות

במהלך הקיץ:

- לשמור על תקשורת רציפה של עדכונים הן עם כל ההורים כקבוצה, והן באופן אישי (לשלוח להורה תמונה של הילד שלו בפעילות מסויימת, לכתוב הודעה על משהו חיובי שקרה במהלך היום וכו)
  - לתכנן זמני פעילות משותפת עם ההורים והילדים
  - לעדכן לפני פעילויות ייחודיות
- ועוד

העבודה והתקשורת השוטפת עם ההורים, פרטנית או משותפת, היא חשובה ומשמעותית בכל השנה, אך בקיץ היא מקבלת משנה תוקף. תקשורת טובה ורציפה יכולה לרתום את ההורים, למנוע קשיים הנובעים מבעיות תקשורת, ולהפוך אותם לשותפים אמיתיים בנעשה בבתי הילדים

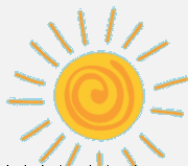
סדירויות

קשר עם
הורים

בניית
תכנית

מיפוי

הגדרת
מטרות

סדירות ארגונית וחלוקת עבודה:

סדירות ארגונית באות לקבוע באופן סדור ברור, פעולות שעלינו לבצע על מנת לפעול בצורה האפקטיבית ביותר. על ידי שינוי או התאמת סדירות, ניתן להשפיע על התנהלות והתנהגות הצוות והילדים במערכת.

סדירות בעבודת הצוות:

מטרת הסדירות של הצוות היא ליצור מבנה ארגוני משימתי ברור, מתפקד, לומד ורפלקטיבי, התומך את תחושת המסוגלות של חברי הצוות:

- ישיבות צוות קבועות במהלך הקיץ, ומבנה מוכר של הישיבה.
- פגישות אישיות של המנהלת עם חברי הצוות
- פגישות הדרכה קבועות עם היועצת.ץ
- שיחות תקופתיות הבוחנות את מצב הילדים בצורה פרטנית
- חלוקת תפקידים ושעות עבודה
- יום התאוררות
- איך פותרים משברים בין חברי הצוות
- תקשורת עם ההורים
- תקשורת עם הקהילה
- לקבוע מראש ישיבת סיכום קיץ

עיהיה קיץ שקט, בטוח ואהבה

סדירות

קשר עם
הורים

בניית
תכנית

מיפוי

הגדרת
מטרות